

cima sunt solvenda, que debentur ex lege Divina, vel loci consuetudine approbata: exponunt scilicet prædiales, ut per Turrecr. ubi supra.

DE DECIMIS.

Cap. Nuper.

S V M M A R I V M.

- 1 Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii de fructibus possessionum, quas acquisiverunt post generale Concilium, tenentur decimas solvere, si prius ex illis decime solvebantur.
- 2 Cistercienses emere non possunt prædia decimalia, nisi pro monasteriis fundandis, & acquisita ex largitione fidelium, vel empti pro monasteriis fundandis, debent tradere alii excolenda.
- 3 In decimis prædialibus, que debentur Ecclesiis non parochialibus ex privilegio, vel prescriptione, aut alio jure speciali an habeat locum hoc Capitulum, & n. seq. usque ad n. 10.
- 4 Quid si decima debeatur Ecclesie Cathedrali, n. 8. Et quid si debeatur inferioribus Ecclesiis ex consuetudine, vel privilegio, aut prescriptione, n. 9.
- 5 Ratio in lege expressa est potentia, ut determinet omnes casus sub ratione comprehensos, etiam ad correctionem juris communis.
- 6 Decime communes, non autem ex pacto, pollicitatione, vel voto, comprehenduntur in Clem. Dispensiofam, de judic.
- 7 Præjudicium majus est amittere quod competit de jure communi, quam competit de jure speciali.
- 8 Privilegium non censetur Princeps voluisse concedere contra alium qui est dignus eodem favore.
- 9 In decimis debitis Cathedrali Ecclesie, Episcopus fundat intentionem de jure communi.
- 10 Decime etiam de fructibus prædiorum dotatum Ecclesie, vel monasterii solvi debent illi Ecclesie, quibus ante a solvebantur.
- 11 Item solvi debent de fructibus fundi, vel mansi monasterii ante illius constructionem, sive excolatur proprio manibus, sive alii excolendum tradatur.
- 12 Secus postquam monasterium fuerit ibi edificatum.
- 13 Privilegium est revocandum quando incipit tendere in grave præjudicium aliorum.
- 14 Decime prædiales à Regularibus privilegiatis solvenda sunt de fructibus illarum possessionum, quas acquisiverunt post datam Concilii generalis, Secus de acquisitis ante n. 16.
- 15 Dicitur, amodo, quid importet.
- 16 Lateranense Concilium sub Innoc. III. quo tempore fuerit celebratum.
- 17 Decimas de possessionibus acquisitis post generale Concilium regulares privilegiati ita demum tenentur solvere, si de illis ante a decime solvebantur.
- 18 Aliis secus, & n. seq.
- 19 Et quid si decime ante solvebantur ratione solvi administrationis sacramentorum, num. 23. ver. Quod autem dictum est.
- 20 Consuetudo immemorabilis non potest in totum eximere quemquam laicorum à solutione decimarum prædialium.
- 21 Et quia eas possit eximere Religiosi ab hujusmodi solutione.

- 22 Privilegium quod habent Religiosi non solvendi decimas de novalibus, qua propriis manibus, vel sumptibus excolunt, per hoc cap. non sunt sublatum.
- 23 Novale quid sit.
- 24 Compositio super decimis facta per Parochum sine benedictione Apostolice an transeat in successorem.
- 25 Exemptio à decimis prædialibus post generale Concilium obventa an valeat, & n. num. seq. usque ad num. 32.
- 26 Quid si in privilegio fuerit expresse derogatum huic cap. Nuper, ibidem.
- 27 Et quid si derogatum non fuerit, n. 27.
- 28 Constitutio eadem à Papa in Concilio non impedit quin successores possint contra eam privilegium, vel dispensationem concedere.
- 29 Derogatio c. Nuper, in privilegio exemptionis à decimis prædialibus non requiritur quoad illa prædia de quibus decime prius non solvebantur.
- 30 Sed quoad illa, de quibus ante a solvebantur, necessaria est derogatio: alias privilegium est nullum ex defectu intentionis in concedente.
- 31 Derogatio prima partu hujus cap. Nuper, non censetur concessa, nisi in specie fuerit expressa.
- 32 Constitutio cap. Nuper, ad effectum ut requiratur derogatio, est Conciliaria.
- 33 Derogatum censetur cap. Nuper, si in litteris exemptionis à decimis prædialibus derogetur alicui Concilio generali, & postea ad aliam clausulam, & aliis Conciliis.
- 34 Idem si dicatur non obstante aliqua Constitutione in generali Concilio edita.
- 35 Communicatio privilegiorum quantumvis ampla exemptionem à decimis prædialibus non includit.
- 36 Exemptio à decimis prædialibus non conceditur nisi magna cum difficultate, & cause cognitione.
- 37 Exemptio à decimis intelligitur de extræordinariis, non autem de ordinariis.
- 38 Decime possunt præscribi à Religiosis, aut Clericis secularibus tam activè, quam passivè.
- 39 Requiritur tamen immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo.

NUPER. Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii de fructibus possessionum, quas acquisiverunt post generale Concilium, tenentur decimas solvere, si prius ex illis decime solvebantur. Hoc dicit secundum Joann. Andr. cum quo concordant Butr. Cardin. Anchar. Abb. & Jo. de Aman. Dividuntur in duas partes. Prima ponitur de Cisterciensium, sive decima confirmationem, & provisionem Papalem ibi, ne occasione.

Ad intelligentiam textus præmitte, Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii ante Concilium Innocentii fuisse privilegiatos in hoc, ut non tenerentur decimas solvere de fructibus possessionum quas propriis manibus, vel sumptibus excolerant, ut in cap. Ex parte, si primo supra eod. Sed quia hujusmodi privilegium redundabat in Ecclesiarum præjudicium, ob ingentes illorum acquisitiones, Abbates Cistercienses ab Innoc. qui tunc universali Concilio præsidebat, communiti, in generali Capitulo congregati constitutionem ediderunt, ut deinceps Monachi ejusdem ordinis non emerent possessiones decimarum solutioni ob-

obnoxias, nisi pro monasteriis de novo fundandis; possessiones vero, quas non titulo emptionis, sed ex largitione fidelium acquirerent, aut pro monasteriis fundandis, seu dotandis emerent, non colerent per seipsos, sed alii traderent excolendas, à quibus decime solvebantur, hoc enim modo Ecclesiarum indemnitati consultum erat, & ipsi eorum privilegium non violabant, & hæc est prima Constitutio pars. Sed nihilominus Papa volens pinguis providere occasione privilegiorum hujusmodi gravarentur Ecclesie, decrevit ut tam ipsi Cistercienses, quam alii Religiosi quomodolibet privilegiati, scilicet Templarii, Hospitalarii, & consimiles de cetero tenerentur solvere decimas de fructibus possessionum, quas post hoc Concilium quocumque titulo acquirerent, etiam illas excolant propriis manibus, vel sumptibus, si de illis ante ratione prædiorum decime solvebantur, præservat tamen amicitiales compositiones, quas Religiosi cum Ecclesiis duxerint ineundas.

Nota primò ibi, Ecclesie, hanc Constitutionem habere locum non tantum in decimis de jure debitis Ecclesiis Parochialibus, sed etiam in illis, quæ aliis Ecclesiis debentur cum textu indistinctè loquatur de Ecclesiis; & ejus ratio generalis sit ibi, ne Ecclesie ulterius prægraventur. Quæ ratio in textu expressa est potentia, ut determinet omnes casus sub ratione comprehensos, etiam ad correctionem juris communis, gl. in cap. 1. in ver. Italia, de tempor. ordin. lib. 6. Bald. in Auth. quas actiones, n. 4. ubi etiam Jaf. n. 2. c. de sacros. Ecclesie, & ita perpetuò intellexit in hoc cap. Rota, ut in Valentini Decimarum 14. Maii 1604. coram Cardinali Lancelotto Juniore impressa apud Hieron. Campan. in diversis, Canon. rubr. 1. 2. c. 13. n. 154. ver. Postremo, & coram Coccino dec. 192. lib. 2. ubi allegantur alia decisiones concordantes.

Sed certè de jure videtur posse attentari contrarium, quia cum hæc Constitutio loquatur de Decimis, quæ debentur Ecclesiis, videtur intelligenda de Decimis, quæ debentur de jure communi; non autem de jure speciali privilegii, vel prescriptionis, ex gloss. in Clem. Dispensiofam, in ver. Decimus, de iudic. recepta ibi à Vital. num. 38. & communiter scribentibus, quæ dicit Constitutionem illam, quæ loquitur de decimis, esse intelligendam de decimis communibus, non autem de illis, quæ debentur ex pacto, pollicitatione, vel voto. Sed de jure communi solæ Parochiales fundant intentionem super decimis prædialibus, c. Cum contingat, & ibi omnes, & c. Cum in sua, supra eod. Rota apud Cardin. Seraph. dec. 802. & alias passim. Ergo hæc Constitutio licet de Ecclesiis indistinctè loquatur, tamen de Parochialibus est intelligenda prout eam intelligit Host. qui non loquitur exemplificativè, sed exponendo litteram, ut patet ex illius lectura hic in ver. Committantur, & in ver. Persolvantur. Item jura in hoc considerant præjudicium Parochialium Ecclesiarum, ut in c. Dilecti, ad fin. supra eod. & in cap. Quid per novalem. ibi (absque gravi detrimento Parochialis Ecclesie) & paulò infra ibi, (de quo Parochialis Ecclesia magnos percipit decimarum ratione preventus), infra de ver. signific. Nam & major ratio gravaminis viget in Parochialibus, quibus debentur decime de jure communi, quam in aliis Ecclesiis, quibus debentur de jure specia-

li, puta ex privilegio, vel prescriptione. Unde facilitus tollitur quod competit de jure speciali, quam quod de jure communi, l. Eius militu & Militia, ff. de militar. testam. & ibi gloss. in ver. Quocunque, & Bart. in princ. & notant in c. Ecclesias, Maria, de Constitut. Butr. n. 20. Imol. n. 11. Felin. n. 81.

7 Dec. n. 2. Præterea credendum non est Concilium voluisse adimere privilegium Cisterciensibus, & aliis Religiosis super exemptione à decimis prædialibus ad hoc ut redintegraretur aliorum privilegia super decimis percipiendis: nam interæqualiter privilegiatos locum non habent communes regulæ, l. Sed est miles, ff. de excusat. tutor. Anchar. cons. 37. n. 2. ubi ait non esse verisimile, ut Princeps voluerit privilegium habere locum contra alterum, qui est dignus eodem favore, & sequitur Rota dec. 271. n. 4. par. 3. Recent. & eo magis, quia privilegium, quod habent Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii, est clausum in corpore juris, ut in d. c. Ex parte, si primo supra eod. & sic facit jus commune inter nominatos, ut dixi in c. Hu quæ, nu. 3. supra de major. & obed. Ergo longè minus Concilium censetur voluisse illud abrogare ad reintegranda privilegia aliarum Ecclesiarum in corpore juris non inserta, arg. d. 9. Militia. Interpretatio enim sit pro jure communi, quando concurrat cum privilegio, ut per Feder. de Sen. cons. 26. circa medium, ver. Item quando jus commune. Cogitandum tamen propter Rotæ autoritatem, & pro concordia fortè sic posset distingui. Aut decime debentur Cathedrali Ecclesie ex donatione, vel alio modo; & tunc planum est intrare hanc Constitutionem. Tum quia Episcopus in his fundatam habet intentionem de jure communi, ut tenet Rebuff. in tract. de decim. q. 7. n. 13. Tum quia hoc casu viget ratio in textu considerata, nempe ut Prælati promptiores exsistant ad exhibendum Religiosis justitiam complementum, eorumque privilegia studeant observare, & in his terminis emanavit prædicta decisio Valentini Decimarum. Aut agitur de Ecclesiis inferioribus; & tunc subdistingendum: nam aut decime illis debentur ex consuetudine, & sustineri potest habere locum hoc capitulum, quia consuetudo favorabilis est, & pro lege tenenda, c. Indus, l. dist. gloss. ult. in c. In aliquibus, supra eod. Ideoque tametsi in prescriptione juris decimandi requiratur tempus immemorabile, vel quadragenaria cum titulo, ut c. 1. de prescript. lib. 6. tamen Rota in causa Corduben. redimarum, quæ est in Recent. dec. 203. part. 5. admittit secus esse in consuetudine, quia cum introducta sit ex solutione spontè, & ex mera liberalitate facta per civitatem, & populum; & sic habeat initium voluntarium, & non coactum, propterea servanda est etiam probateur spatium decem annorum dumtaxat, juxta notata in cap. Ad Apostolicam, de Simon. Callador. dec. 1. un. per rotam, & præsertim n. 5. de consuetud. ut in terminis nostris hoc voluit Hostien. hic in ver. Solvuntur, dum ait præsertim esse decimas Ecclesiarum, quibus debebantur de jure, sive de consuetudine, & eum sequuta est Rota in dicta Valentini decimarum, & coram Coccino dec. 192. lib. 2. Aut decime debentur Ecclesiis non parochialibus ex privilegio, vel prescriptione; & tunc procedant superius dicta, adhuc tamen cogita, & vide Rotam dec. 193. par. 7. Recent.

Secundo nota ibi, *Pro monasteriis de novo fundandis*, etiam de fructibus possessionem, quae acquiruntur pro fundatione monasterii, decimas esse perfolendas, ut in littera. Ceterum adverte, quia hoc dupliciter potest intelligi, primo scilicet exponendo verba illa, *pro monasteriis fundandis*; id est pro monasteriis dotandis, veluti cum datur fundus, ut sic loco dotis monasterio erigendo, & hoc primo casu de fructibus talis fundi dabitur decimata ante, quam post constructionem monasterii; & sic etiam de praediis dotalibus Ecclesiae debet solvi decima illis Ecclesiis, quibus antea solvebatur, sive talia praedia pia devotione fidelium sint oblata, sive empti pro monasteriis fundandis, ut hic per Abb. in 1. not. ubi ait de hoc esse textum hic, quem nescit alibi aequale bonum, & qui non confitevit ad hoc allegari, licet contrarium tenuerit gloss. 1. in c. *Novum genus*, supra eod. Secundo potest intelligi textus exponendo verbum *fundandis*, strictè, cum scilicet confertur, vel emitur fundus, seu mansus pro monasterio inibi edificando: & tunc antequam monasterium ibi sit constructum, de fructibus illius fundi dabitur decima sive excolatur propriis manibus, sive aliis excolendus tradatur, ut patet in 2. textu. Postquam verò monasterium fuerit ibi constructum, de illo manso non solvetur decima. Frustra enim quaeritur de decima, cum nihil inde recolligatur, cap. 1. *infra de censib.* & haec fuit mens glossae in ver. *Committantur*, quam sic declarat, & ad impugnationem Hostiensis tuerit Jo. Andr. n. 2. cum quo transeunt Butr. n. 9. Cardin. num. 3. Abb. n. 4. & reliqui omnes: & adde quod scripsi in c. *Non minus*, n. 8. *infra de immunit. Eccles.* ubi allegando Rot. dec. 339. n. 40. part. 6. recent. dixi bona Ecclesiarum quoad fundationem, vel mansum esse immunita ab oneribus nedum publicis, sed etiam privatis, & antea impositis.

Tertio nota ibi, *Ecclesia ulterius praeagravatur*, privilegium esse revocandum, quando incipit tendere in grave praedictum aliorum. Butr. hic in 2. not. ad hoc capitulum *Suggestum*, supra eodem.

Quarto nota ibi, *et amodo acquirendus*. Decimas praediales à Regularibus privilegiatis esse solvendas de fructibus illarum possessionum dumtaxat, quas acquisiverunt post datam hujus Concilii, & privilegia omnium Religiosorum prius concessa quoad bona hujusmodi esse revocata. Abbas hic in 3. not. & ita hic est casus secundum Jo. Andr. & omnes in summario textus, nam dicitur *amodo* idem importat, quod *ab hac die in antea*, ut inquit Holt. n. 1. in ver. *Et amodo*, & Jo. Andr. n. 2. in eodem verb. Ergo à contrario sensu quoad possessiones ante Generale Concilium acquisitas haec Constitutio nil novijuris induxit. Unde in illis servabitur privilegium Adriani, de quo in c. *Ex parte*, si primò, supra eod. videlicet Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii de fructibus praediorum, quae propriis manibus, vel sumptibus excolunt, de cimas solvere non teneantur, argumento, cap. *Ad audientiam* supra eod.

De acquisitione autem post Concilium constabit ex data instrumenti acquisitionis, & ex data ipsius Concilii, quod fuit celebratum Romae in Basilica Lateranensi anno Domini 1215. anno 17. Pontificatus Innocentii secundum Jo. Andr. hic n. 2. in ver. *Et amodo*, cum quo concordant Butr. n. 3. & Abb. eod. num. vers. *Papa verò*, & patet ex Epi-

stola Encyclica ipsius Innocentii de Synodo celebrata ad omnes Episcopos, Praelatos, & Principes Ecclesiae, quae incipit: *Vincam Domini Sabaoth*, & habetur initio Actuum Concilii Lateranensis IV. tomo 3. *Concilioverum parte secunda*, pag. 674. & in Bullar. tom. 1. pag. 41. ex qua Epistola liquet Concilium hoc fuisse indictum anno Domini Incarnationis 1213. ad duos annos cum dimidio; & ideo initium sumpsit post diem 25. Septembris anni 1215. qui erat Pontificatus Innocentii decimus septimus. Durabat tamen anno Pontificatus 18. cum eo anno 14. Decembris in Concilio edita fuerit Constitutio c. *Ad liberandum*, de *taxat.* ut in Bullar. id. tom. 1. pag. 42. & hoc modo intelligendi sunt Abbas Urserperensis, & alii, qui dicunt Innocentium celebrasse hoc Concilium anno 18. sui Pontificatus, ut scripsi in cap. 1. n. 9. *supra de Summ. Trinit. & fide Carol.* ubi plene de hoc Concilio.

Quinto nota ibi, *in quibus ratione praediorum antea solvebantur*. Regulares privilegiatos de fructibus possessionum, quas acquisiverunt post datam hujus Concilii, ita demum tenentur decimas solvere, si de illis antea solvebantur. & ita hic est casus secundum Jo. Andr. Butr. Abb. & omnes, ut dixi in summario textus; & sic duo copulative requiruntur ad hoc ut privilegiati sint obnoxii solutioni hujusmodi praedialium. Alterum est, ut praedia fuerint acquisita post Concilium, ut dictum est in precedenti notabili. Alterum ut ante acquisitionem de illorum fructibus decima solvebatur, ut in littera. Ergo à contrario sensu de illis praediis etiam post Concilium acquisitis, de quibus ante acquisitionem nulli Ecclesiae decimae solvebantur, non dabitur decima, & hoc innuit Holt. hic n. 1. in ver. *Solvebantur*: dum arguit dicens: Ergo à contrario si nulli solvebantur, nulli solventur; ergo consuetudo excusat à solutione decimarum.

Nec obstat quòd consuetudo non possit eximere quemquam laicorum in totum ab obligatione decimarum praedialium, ut firmat gloss. Holt. & alii in cap. *In aliquibus*, supra eod. Iurrec. in cap. *Reverentiam*, art. 7. n. 11. 16. q. 1. & est communis opinio, ut testatur Covarr. alios citans *var. resolut.* lib. 1. cap. 17. num. 8. quam sequuta est Rota dec. 474. n. 3. part. 1. recent. ubi resolvit exemptionem laicorum à solutione decimarum pro solam immemorabilem non induci sine Apostolico privilegio, vel privilegii fama. Nam responderetur hoc non procedere quoad Religiosos privilegiatos. Ratio est, quia cum de validitate privilegii Apostolici super hoc haereticum possit, ut cap. *Suggestum*, c. *Ex multiplici*, c. *Anobis*, & c. *Ex parte*, supra eodem, & *infra c. ult.* c. *Accedentibus*, c. *Si de terra*, & cap. *Dudum*, de *privil.* & probat Covarr. d. c. 17. n. 9. Cumque haec Constitutio non revocet eorum privilegium generaliter, & indistinctè, sed tantum quoad illa praedia, de quibus decimae antea solvebantur: hinc sequitur, ut quoad illa praedia, de quibus decimae non solvebantur, privilegium remanserit in suo robore; & sic exemptio ab obligatione decimarum non oritur ex vi consuetudinis, sed ex vi privilegii Apostolici, quod Papa nolit esse abrogatum quando decima de illis bonis ante non solvebatur; & sic quando cum ipso privilegio concurrat etiam consuetudo, & secundum hoc si ex aliquo praedio laicus

laicus nunquam solvisset decimam, quamvis haec consuetudo, vel praescriptio illi non suffragaretur, ut praedixi, si tamen praedium illud postea transfret ad Cistercienses, vel alios privilegiatos, decima de illius fructibus non esset solvenda; quia in illo verificari non potest quod hic disponitur, nempe ut decima solvatur Ecclesiis, quibus antea solvebatur, cum hoc casu nulli Ecclesiae prius solveretur. Stabit ergo privilegium, quod immutatum non invenitur, *l. Sancimus*, c. *de testam.* 1. *Præcipimus*, in *fin. c. de appellat.* gloss. in c. *Constitutionem*, in ver. *Prorogamus*, supra eod. & imputet sibi Rector Ecclesiae, qui tamdiu distulit decimam exigere à laico non privilegiato: non enim esset conveniens ut illam inciperet exigere, postquam praedium pervenit ad privilegium. Facit text. in c. *Cum Apostolica*, supra de *his quae sunt à Pralat.* & ita intelligo hanc Decretalem. Et ex hoc infero, ut privilegium, quod habent Religiosi non solvendi decimas de novalibus quae propriis manibus, vel sumptibus excolunt, ut in c. *Ex parte*, *l. primo*, supra eod. minimè sublatum fuerit per hoc capitulum, & ita tenet Abbas hic n. 3. in *fin. vers. Item credo*. Ratio est evidens, quia cum novale sit ager de novo ad cultum redactus, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuisset, ut diffinitur in cap. *Quid per novale*, *infra de verb. signif.* & sic decima de illius fructibus antea non solvebatur, non possunt in ea verificari verba illa hujus textus, quibus decimae antea solvebantur, & consequenter privilegium illud remanet in suo robore, ut potè non sublatum per hanc Constitutionem, arg. c. *Ad audientiam*, supra eod.

Quod autem superius dictum est Religiosos privilegiatos teneri decimas solvere de illis praediis, de quibus antea solvebantur, limita nisi decimae debeantur solummodo ratione administrationis Sacramentorum, ut in subiecta declaratione S. Congregationis Concilii, videlicet Canonici Cathedralis Ecclesiae Ferrariae conquesti sunt apud S. Congregationem, quòd Regulares Ordinis Mendicantium recubant solvere decimas eorum praediorum, quae antequam ad eos pervenirent solita erant solvere; imò dictae decimae dividebantur inter ipsos Canonicos loco distributionum quotidianarum. Unde cum Regulares vigore suorum privilegiorum non solverent, reddita erant ita tenues dictae distributiones, ut probabiliter postea metuerent ne negligenter; ac proinde servitium Ecclesiae minueretur, S. Congregatio respondit ex sententia Sanctissimi, quòd si dictae quarta, seu decimae sunt impositae rei, quia à principio concessae à Clericis, vel solite cum hac conditione, & onere, quòd solverentur ipsi Clerici tales decimae: tunc ad quoscumque vadant etiam Mendicantes, tenebuntur omnes eas solvere: Si verò istae decimae debentur pro administranda cura animarum; tunc quia Clerici non administrant istis Mendicantibus aliqua Sacramenta, non vult eos Mendicantes ad eas teneri, quia cessat causa, propter quam impositae sunt, nempe cura animarum. Nec obstat, quòd pro distributionibus quotidianis solvatur decima, quia illud evenisse potuit, quia Parochiales unitae Cathedrali, quibus alias ista decima pro cura solvebatur; sed ista cura cessat in Mendicantibus.

Ultimo nota, ibi, *Nisi cum ipsis Ecclesiis aliter duxerint componendum*. Presbyterum parochialem posse inire amicabilem compositionem super decimis, ut hic, & in c. *Ex multiplici*, supra eodem; & hic notant gloss. in ver. *Componendum*, *Hoc. n. 1. in eod. ver. Et committere Doctores*, *Facit cap. 1. & cap. fin. de pactis*, lib. 6. Haec tamen compositio personalis est, nisi per Sedem Apostolicam fuerit confirmata, c. *Veniens*, supra de *transact.* & tenet praecitata gloss. & Butr. hic n. 10. & hoc videtur sensisse Holt. ubi supra dum dixit valere compositionem amicabilem, sed non transactionem, per cap. 2. cap. *Super eo*, & d. cap. *Veniens*, de *transact.*

Sed Dominus de Rota dec. 218. n. 3. part. 7. Recent. inter personas Ecclesiasticas pro bono pacis licere pacifici super iure decimandi etiam hinc benepacito Apostolico, ad textum in d. c. 1. & c. *fin. de pact. lib. 6.* & ibi Doctores communiter. Et hujusmodi concordias afficere etiam successores. Quod satis placet, quia cum talis compositio firmetur hic juris auctoritate, hujusmodi auctoritas operatur, ut ex personali fiat realis, ut bene per Anchar. in d. cap. 1. in 3. quest. & ibi etiam per Franc. n. 2. Præterea hic textus praeservat compositionem cum ipsis Ecclesiis: ergo intelligi debet de compositionibus realibus, quia Ecclesia semper eadem, ut per Anchar. ubi supra.

QUAERO, an valeat privilegium exemptionis à solutione decimarum praedialium post hanc Constitutionem à Sede Apostolica impetratum? Pro solutione questionis distingue. Aut in privilegio reperitur expressè derogatum huic c. *Nuper*, & privilegium absque dubio est validum, & observandum, quia Constitutio etiam edita à Papa in Concilio universalium nullum generat praedictum successori, quominus contra eam possit dispensationem, vel privilegium impetrari, ut est textus ad litteram in c. *Innovavit*, §. *quamvis autem*, supra de *elec.* & in terminis hujus Constitutionis tenet Hostien. hic num. 1. in ver. *Nisi cum ipsis*, ibi, (nisi antiquum renovetur per speciale privilegium de novo impetratum, sicut idem faciunt tota die.) sequitur Joann. Andr. num. 3. in ver. *Nisi cum ipsis*, dicens se vidisse privilegium Cisterciensium datum super possessionibus acquisitis post Concilium, & propius ad nostra tempora Gregorius XIII. concessit Religiosis Societatis JESU privilegium exemptionis à solutione decimarum praedialium cum specifica derogatione hujus cap. *Nuper* ut in ejus Constitutione § 1. incipien. *Pastoralis officii*, in Bullar. tom. 2. pag. 421. de quo privilegio actum fuit in Rota dec. 193. n. 5. part. 7. Recent. Et saepe alias. Et hic jungo quae de validitate similium privilegiorum tetigi supra num. 21.

Aur in privilegio Apostolico non reperitur derogatum huic Constitutioni: tunc puro distinguendum: Nam aut agitur de praediis, de quibus decima prius non solvebatur: & existimo privilegium quoad illa esse observandum. Ratio est, quia, ut dixi supra in 5. not. iste textus non revocat, quin potius praeservat privilegia quoad illa praedia, de quibus decimae ante acquisitionem non solvebantur. Unde cum haec Constitutio quoad praedia hujusmodi non obviet privilegio, non fuit opus hac in parte illi derogare, cum derogatio non fiat nisi ad contraria, cap. 1. de *Constit.* lib. 6. cap. *Ex parte*, de *Capell. Monach.* Clem. *Dudum*, §. *Nos etenim*, ibi. In quantum sunt praemissis, vel alii privilegiorum contraria, de *sequitur*.

- 28 Aut agitur de prædiis, de quibus, antequam transfrent ad privilegiatos, decimæ solvebantur Ecclesiis, & tunc necessaria est derogatio hujus cap. Nuper, quia cum sit conciliare, censetur habere clausulam derogatoriam ad sequentes dispositiones, & datur defectus intentionis in concedente, textus est in cap. Ex parte, infra de Capell. Monachor. Archid. in cap. 1. n. 2. de Constr. lib. 6. Odrad. conf. 326. Quod articuli, Felin. in cap. Nonnulli, & ibi dixi à num. 21. supra de rescript. & in terminis hujus cap. Nuper, articulo diligenter examinato decidit Rota decis. 122. par. 1. divers. & in Recent. decis. 341. n. 2. par. 1. & decis. 42. n. 9. par. 7. & coram Coccino decis. 192. lib. 2. Quinimo amplius resolvit simplicem derogationem, cap. Nuper, non suffragari ad effectum emendi prædia decimalia, sed oportere ut primæ illius parti fuerit expressè derogatum, cum derogatio hujusmodi concedi non consueverit nisi cum magna maturitate, & causæ cognitione, ut in causa Oriolen. Decimarum, 21. Martii 1586. coram Orano impressa apud Hieronymum Campan. in diversor. juris Canon. Rubr. 1. 2. cap. 1. 3. n. 154. & in Recent. decis. 229. n. 2. par. 2.
- Nec obstat quòd hoc capitulum sit redactum in corpore juris, & Papa censetur de ipso habere plenam notitiam, d. c. 1. de Constr. lib. 6. Quia nihilominus necessaria est derogatio, ut in d. cap. Ex parte: semper enim dici potest adesse defectus intentionis in concedente propter clausulam derogatoriam, quicquid dixerit Innocentius in cap. penult. de Capell. Monach. ut bene per Rotam dist. decis. 122. n. 2. ubi etiam tolluntur alia objecta.
- 30 Rursus non obstat, quòd hæc Constitutio non fuerit edita immediatè à Concilio, sed ab Innocentio III. in Concilio Lateranen. ut patet ex illius superscriptione. Quia nihilominus dicitur Conciliaris ad effectum ut sit necessaria derogatio, ut optimis fundamentis resolvit Rota decis. 123. p. 1. diversor. & probavi latissimè in d. cap. Ex parte, a. n. 1. usque ad n. 27.
- 31 Adverte tamen, quia ad validitatem hujus privilegii videtur sufficere si in litteris derogetur alicui Concilio Generali, & postea subdat clausula, & alius Concilio, & c. ex hoc enim censetur etiam derogatum d. Concilio Lateranen. ut in terminis resolvit Rota in causa Conchen. emptiois decimarum, 17. Martii 1589. coram Orano, & aliàs sapissimè, ut dicitur in decis. 316. nu. 11. par. 5. Recent. Quin etiam satis esset derogatio per clausulam. Non obstante aliqua Constitutione in generali Concilio edita, ut per Dec. conf. 341. n. 10. Probo, ad Monach. in cap. Cum in tua, num. 23. vers. Et quòd necessaria sit, de Constr. lib. 6. quos in puncto sequitur Garz. de benef. par. 4. c. 5. n. 40.

- 33 Ulterius QUÆRO, an in generali privilegiorum communicatione comprehendatur exemptio à solutione decimarum prædialium. Breviter respondeo non comprehendit; quia communicationes, seu adæquationes privilegiorum, quamvis amplæ, & prægnantes, non extenduntur ad ea, quæ non solent concedi, vel saltem magna cum difficultate conceduntur, ut notant Doctores in l. 1. ubi in specie Jal. n. 21. & 22. ff. de legar. 1. & est celebre consilium 19. Antonii de Butr. quod sapius & S. Congregatio, & Rota sequuta est. Sed exemptio à solutione decimarum prædialium non solet nisi cum magna difficultate, & causæ cognitione concedi. Joan. Andr. in cap. Dudum, n. 5. vers. Ratio diversificata, de privileg. ergo non venit in generali privilegiorum communicatione etiam cum clausulis prægnantibus omnimodæ adæquationis; & ita in terminis resolvit Rota in Valentina Decimarum, 28. Novembri 1603. coram Cardinali Lancellotto juniore impressa apud Campanil. ubi supra, & in Recent. decis. 214. n. 5 par. 2. ubi allegantur aliæ decisiones concordantes.
- 34 Quod procedit etiam in litteris communicationis facta fuerit mentio de decimis, quia hoc intelligitur de decimis extraordinariis, non autem de ordinariis, seu prædialibus, ut notat Bald. per illum textum in l. Fistulas, §. Frumenta, in fin. ff. de contrahen. emptio. Cujus dictum referunt, & sequuntur Puteus decis. 65. lib. 3. Cremen. singular. 108. Felin. in c. Sedes, n. 3. in fin. vers. & ista faciunt ad questionem de rescript.
- 35 Ultimò QUÆRO, An Religiosi, vel Clerici sæculares possint decimas præscribere.
- Glossa tertia, & Doctores hic multum in hoc se involvunt. Sed breviter concludere secundum Abbatem n. 5. tam Religiosos, quam Clericos posse præscribere decimas tam activè, id est jus solvendi decimas, prout loquitur hoc capitulum, quam passivè, id est jus percipiendi decimas ab aliis, ut cap. Cum in tua, & c. Dudum, supra eod., utroque tamen casu debent habere immemorabilem, vel quadragenariam cum titulo; quia cum jus commune eis resistat tam quoad jus percipiendi decimas, eò quòd non habeant Parochiam, quam quoad jus decimas non solvendi Parochiali Ecclesiæ, cui debentur de jure communi, d. cap. Cum in tua, in fin. non possunt absque titulo præscribere, ut est textus rotundus in c. 1. & ibi omnes, de prescript. lib. 6. quem in hac specie dicit insignem Covarr. & aliis relatis de communi testatur lib. 1. variar. resolut. cap. 17. num. 7. & adde quod scripsi post gloss. ut. in cap. In aliquibus, supra eod. à num. 10. usque in fin.

